

Predikatie over Psalm 119:30, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 13 augustus 1952 te Den Haag

Gezongen: Psalm 93.

Gelezen: Psalm 119:9-32.

Gebed:

Ach, Heere, dat we overeenstemming in ons hart mochten hebben met de woorden die we gelezen hebben. Dit is de ware wijsheid: zichzelf te verloochenen en een gehele wereld te verzaken, en U aan te hangen, te volgen in iedere weg, onder alle omstandigheden. Maar wij gaan van nature juist de andere kant op. Wij verloochenen U en wij merken aan wat zichtbaar en tastbaar is. En we laten het ons zeggen dat het einde hiervan ondergang, onherroepelijk ondergang zal wezen. Wij weigeren schaamrood te worden en weder te keren tot U. Ach, hoe diep zijn we gevallen, hoe groot is onze onkunde, hoe verschrikkelijk onze onmacht en onwil. Zie ons aan, in deze ogenblikken waarin we ons opgemaakt hebben om Uw Woord te verkondigen en te horen verkondigen, in de Zoon Uwer liefde. Hij heeft anders gehandeld. Zijn spijsje was dat Hij deed Uw wil, en dat heeft Hij gedaan met al het lijden eraan verbonden, opdat er uitkomst wezen zou.

Heere, leer ons acht geven, acht geven op de waarheid, en dat met een hart dat naar waarheid vraagt, waarheid niet missen kan, waarheid zoekt. Anders zou het onze toestand nog erger maken.

Gij hebt ons bewaard. Gij hadt in het gericht kunnen treden met ons. Gij hadt ons over kunnen geven aan allerlei uitspattingen en allerlei vreselijke dingen. Doe ons Uw goedheid erkennen en waarderen, en laat Uw goedertierenheid ons leiden tot U en ons ons doen verbinden aan U.

Wil ons schenken wat we nodig hebben. We hebben niets anders nodig dan U. En worden we door U tot het een of ander werk geroepen, dan hebben we Uw leiding nodig. Onthoud ons Uw leiding niet. En behaagt het U in deze ogenblikken Uw Woord te doen uitgaan, laat het dan zijn tot eer van U en dienen tot behoud, tot behoud van ons naar ziel en lichaam.

Gedenk onze zieken. Bij sommigen houdt de ziekte aan. Erbarm U.

En zo het in Uw raad bestond, dan zouden we willen vragen om uitkomsten, ook naar het lichaam – maar vooral: doe deze zieken bedenken hetgeen tot hun vrede dient.

Wil in deze wereld Uw Kerk onderhouden, troosten en sterken. En laat haar door Uw genade zien op U, zoals Gij, Heere Jezus, dit ook hebt gedaan, en zoals het gevonden wordt in een van onze psalmen: 'Zij sloegen 't oog op God.'

Amen.

Gezongen: Psalm 85:3.

Wij zouden, mijn zeer geachte toehoorders, graag met elkander na willen denken over het 30e vers van de 119e Psalm. Daar staat:

'Ik heb verkoren den weg der waarheid, Uw rechten heb ik mij voorgesteld.'

'Ik', wie is deze 'ik'? David? Het is mogelijk dat hij het is, het is niet zeker, maar als hij het niet is, dan is het een ander geweest. En deze was van dezelfde geest als David, een man die het leven niet in zichzelf, maar in de Heere had. Dus een gelovige. Want alleen hij die gelooft, is in staat om te zeggen: *'Ik heb verkoren den weg der waarheid, Uw rechten heb ik mij voorgesteld.'*

'Den weg der waarheid.' God bestaat. Dat weten we. En ieder mens weet het, ook al zijn er die zeggen dat ze het niet geloven. U moet hier altijd maar denken aan de bekende woorden uit het vragenboekje van Hellenbroek: 'Het is meer een willen dan een dadelijk geloven.'

Dat God bestaat, daarvan hebben we het getuigenis, het bewijs, in verschillende zaken.

In de schepping, en vooral in de herschepping. De werken van de schepping zijn wonderbaar, maar meer wonderbaar zijn de werken van de herschepping. En als u weet wat wedergeboorte is – ik zeg 'weet', niet erover gelezen hebt, niet er graag een discussie over voert – als u weet wat wedergeboorte is, dan geeft u dit onmiddellijk toe.

Dat God bestaat, daarvan hebben we het getuigenis in de geschiedenis van de volken. In deze geschiedenis treedt, behalve de goedheid,

ook de rechtvaardigheid Gods zo duidelijk aan het licht.

Dat God bestaat, daarvan hebben we een bewijs in het feit dat er geen volk gevonden wordt zonder godsdienst.

Dat God bestaat, daarvan hebben we het bewijs in eigen consciëntie, zodat niemand zich kan ontworstelen aan de vraag of er een Opperwezen is.

Dat God bestaat, hiervan hebben we het getuigenis in de Schrift. Het is immers duidelijk dat dit Woord van Goddelijke oorsprong is. Wie anders zou het kunnen geschreven hebben? De duivel? Die is er tegen. De wereld? Die verwerpt het. De begenadigde? Hij bidt: 'Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw Wet' (Ps. 119:18). Het staat immers paalvast dat niemand anders dan de Heere, de God des hemels en der aarde, dit Boek heeft geschreven, of wilt ge, doen schrijven.

Eindelijk, dat God bestaat, hiervan hebben we vooral het bewijs in de werken des Geestes in ons hart. Wie de Geest en Zijn werken in zich heeft, hij weet niet alleen dat God is, maar ook wat Hij is.

Nu heeft Socrates* al gezegd dat als God bestaat, Hij gediend wil zijn op de wijze die Hij voorschrijft. Dat is juist. Van eigenwillige godsdienst heeft de Heere beslist een afkeer. En ik en u, wij allen, moeten er ook een afkeer van hebben. In het stellen van wat God dienen is, moeten we eerst er uit zijn. Zijn we er niet uit, dan komt er een mengelmoes dat zonder intrinsieke, dat zonder eigenlijke waarde is.

God heeft Zijn geboden bekendgemaakt. En bij deze geboden heeft Hij gegeven de beloften voor allen die in hun hart liefde tot Zijn gebod hebben. Het voornaamste onder al deze geboden is het gebod des geloofs. Men vroeg eens: 'Wat zullen wij doen, opdat wij de werken Gods mogen werken?' Het antwoord van de Heere Jezus was: 'Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in Hem Dien Hij gezonden heeft', Johannes 6 vers 28 en 29. In het gebod des geloofs zijn alle geboden begrepen. Wie het gebod des geloofs gehoorzaamt, heeft alle genade die de Heere Jezus heeft verworven hebbelijk** in zichzelf. Het geloof is de eerste genade, en het is de moedergenade.

---

* Socrates (469-399 v. Chr.), Griekse filosoof.

** hebbelijk: als een blijvende, ingewerkte zaak.

Het is de eerste genade, het antwoord van de ziel op de roeping, op de onwederstandelijke roeping Gods:

Mijn hart zegt mij, o HEER', van Uwentwegen:
'Zoek door gebeên met ernst Mijn aangezicht';
Dat wil, dat zal ik doen; ik zoek den zegen
Alleen bij U, o Bron van troost en licht! (Ps. 27:5)

Het geloof is de moedergenade. Want waar het geloof is – we hebben het op onze samenkomsten op woensdagavond gezien – waar het geloof is, daar is de onderwerping, de ootmoed, de lijdzaamheid, de kloekmoedigheid, de hoop, de liefde. Kortom, daar zijn alle genaden.

'Ik heb verkoren den weg der waarheid.' De weg der waarheid, zo vinden we aan de rand aangetekend, is de weg der gehoorzaamheid aan de geboden Gods. Met deze korte verklaring ben ik het eens. De weg der gehoorzaamheid aan de geboden Gods. En deze weg, de weg der gehoorzaamheid aan de geboden Gods, wordt nu hier genoemd 'de weg der waarheid'. Wie God gehoorzaam is, is uit de waarheid. Misleiding en mistasting is hier geheel buitengesloten. Er staat in Jesaja 35: De dwazen zullen er niet in dwalen (Jes. 35:8). Hij die deze weg bewandelt, heeft waarheid in het binnenste.

Deze weg wordt ook nog wel anders genoemd. Hij wordt genoemd: 'de weg des Heeren'. Zo bijvoorbeeld in de 27e Psalm. Daar bidt de dichter in het 11e vers: 'HEERE, leer mij Uw weg.' De weg des Heeren, dat is de weg die de Heere wil dat wij gaan zullen, de weg die Hem welbehagelijk is, de weg waarin Hij gevonden wordt. Is u het al bekend gemaakt dat in *uw* weg God niet is?

De 'weg des verstands', wordt deze weg ook wel genoemd, Spreuken 9 (vs. 6). De profeet Jesaja schrijft in het 27e hoofdstuk van zijn profetieën: 'Want het is geen volk van enig verstand' (vs. 11). Dat mag en moet van ieder volk en van iedere mens gezegd worden: zonder enig verstand. De apostel Paulus heeft het immers ook zo uitgedrukt: 'De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden' (1 Kor. 2:14). De wijsheid van de wereld, hetzij dat ze godsdienstig of goddeloos is, is enkel dwaasheid. Te treden in de

weg der waarheid, dat is verstandig en bewijst dat we ontvangen hebben een verstand met Goddelijk licht bestraald.

De weg der waarheid wordt ook genoemd de 'weg der gerechtigheid' (Spr. 8:20). Mag iemand deze weg gekozen hebben, dan bezit hij twee weldaden, welke weldaden voor mij en voor u volstrekt noodzakelijk zijn: de rechtvaardigmaking en de heiligmaking.

De 'weg der heiligheid', zo wordt hij ook wel genoemd. 'Welke de heilige weg zal genaamd worden', zo vinden we in de profetieën van Jesaja (Jes. 35:8). Heilig. Wat is heilig? De vaten, de tempel, de tabernakel, de kleding van de priesters, enzovoort, waren heilig. Waarom? Omdat ze Gode toegewijd waren. En wanneer nu een mens treedt in de weg der waarheid, dan wijdt hij zich God toe. Hij heeft niets, niets, alleen God. En boven zichzelf en de behartiging van zijn zogenaamde belangen, stelt hij de Heere. Zo doet hij de heilige Wet Gods. Want de hoofdsom hiervan is God lief te hebben boven al en zijn naaste als zichzelf.

Eindelijk, om niet meer te noemen: de weg der waarheid wordt genoemd de 'weg des levens' (Spr. 15:24). Ik en u, alle mensen, zonder enige uitzondering, zijn van nature dood door de zonden en de misdaden (Ef. 2:1). Is het u bekend wat dood zijn is, geestelijk dood zijn is? Is u dat bekend? Het is dit. De eis, 'Doe dat en gij zult leven' (Luk. 20:28), geldt ons dan. Dat is het verbond der werken. En de uitspraak 'Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen' (Gal. 3:10) heeft betrekking op ons. Dat is dood zijn door de zonde en de misdaden. Maar wanneer onze voeten nu staan op de weg der waarheid, dan is dit een bewijs dat we overgegaan zijn in een ander verbond, in het verbond der genade. En daar heeft de eis en de vloek van het verbond der werken geen kracht meer.

En nu zegt de dichter van de 119e Psalm dat hij de weg der waarheid verkoren heeft. Laat ons ons in de weg stellen om met elkander na te denken wat hij hiermee ons zegt.

Hij heeft dan de weg der waarheid verkoren. Het leven is een kruisweg, dat wil zeggen, we staan telkens aan een kruispunt. We kunnen links en we kunnen rechts gaan. We kunnen vooruit, we kunnen achteruit gaan. We staan gedurig op een tweesprong. Het ene kan worden gekozen, maar ook het andere. Het ene kan worden verworpen, maar

ook het andere. Zo is het leven. Dat geeft u toe; u ondervindt het. En nu zegt David, of de dichter, dat hij een keus gedaan heeft en hij noemt ons de inhoud van deze keus: *'Ik heb verkoren den weg der waarheid.'* Wanneer doet een mens deze keus? Wanneer hij gelooft. Zo begint het.

Wanneer hij gelooft. Wat is geloven? Geloven is niets anders dan het verlaten van de ene weg en het overgaan op de andere weg. Zo staat er in de Spreuken: 'Verlaat de slechtigheden en leeft; en treedt in den weg des verstands' (Spr. 9:6). Volgens Genesis 24 zegt Rebekka wanneer Elizeer de versierselen uitgestald heeft en gezegd heeft dat Abraham, in wiens naam hij gekomen is, een zoon heeft aan wie hij alles vermaakt heeft, dan zegt Rebekka, geplaatst voor de keus: 'Ik zal trekken' (Gen. 24:58). 'Maar laat de jonge dochter nog een dag of tien blijven.' Dit zou in strijd geweest zijn met haar liefde: 'Ik zal trekken' – zonder te dralen – 'Ik zal trekken.' Dat zegt iemand als hij gelooft ook: 'Ik zal trekken.'

Als een mens gelooft, dan heeft hij door de werking van de Heilige Geest zichzelf leren kennen, zijn zonde en zondigheid, zijn vloek- en doemwaardigheid, zijn afkerigheid en vijandschap. Wanneer iemand gelooft, dan is hij ontdekt geworden aan de machteloosheid en de zondigheid van zijn streven. Hij is geworden wat ieder mens van nature is: een zondaar, zonder meer, een zondaar.

Als een mens gelooft, dan is er een groot wonder gebeurd. (Ja, wat ik u genoemd heb, dat zijn ook wonderen. Want van nature bereikt een mens dit nooit.) God heeft Zich in hem bekendgemaakt. Hij heeft Zijn ganse geheim losgelaten. En dit geheim is, om het kort te zeggen, verklaard in deze woorden: 'Want God was in Christus de wereld met Zichzelve verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende, en heeft het woord der verzoening in ons gelegd' (2 Kor. 5:19). De meeste mensen geloven zonder dat hun dit geheim is bekendgemaakt. Dat is een waan-, tijd- of schijn geloof. Het heeft niet de geringste waarde. Het is een geloof waarmee men omkomt.

Als iemand gelooft, dan heeft hij God aanschouwd in Zijn heerlijkheid. En hij is gewaar geworden dat, terwijl hij deze aanschouwing had, er een trekking was. Door deze trekking is hij uitgegaan uit zichzelf en hij is overgegaan in de Heere. Als iemand gelooft, dan heeft hij in de Heere gevonden wat hem onmisbaar is: gerechtigheid en heiligheid, of gerechtigheid en de Heilige Geest. Als iemand gelooft dan heeft hij zich

bekeerd, dat is, hij heeft zich gewend tot de Heere en heeft gezegd: 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?' (Hand. 9:6). Zo te handelen, zo werkzaam te zijn, dat is de weg der waarheid te verkiezen.

Maar wat hier staat heeft ook betrekking op de bijzondere daden van ons leven. Ik heb het u al gezegd: het leven is een kruisweg; we staan telkens op een tweesprong. En dan moet er gekozen worden, en er wordt ook gekozen. Een mens doet de gehele dag en zijn gehele leven niet anders dan kiezen. Zou nu iemand de weg der waarheid verkiezen, dan heeft er nogal wat plaats. Want hiermee is niemand het eens, geen mens, niemand. Eigen vlees en bloed spartelen tegen. Het moet ten onder gebracht worden, anders komt er van de rechte keuze niets. Huisgenoten, familie, bekenden, vrienden, állen tegen! De wereld zet ook haar mond open. En zo somtijds de begenadigde, niet beter wetende, maar handelende zonder de Heere. En eindelijk de machten der duisternis.

David zegt, of de dichter: *'Ik heb verkoren den weg der waarheid.'* En dan laat hij volgen: *'Uw rechten heb ik mij voorgesteld.'* Hierin zegt hij feitelijk hetzelfde. De rechten Gods zijn de geboden des Heeren, met de daarbij behorende beloften. De dichter zegt dat hij de rechten des Heeren zich voorgesteld heeft. Wat doet een mens dan? Wel, dan is hem ten opzichte van een bepaalde zaak het Woord verklaard, en hij heeft de betekenis gezien en overdacht en overwogen. En wanneer hij dan de rechten des Heeren zich voorstelt, dan plaatst hij de wil Gods voor zich en hij omhelst de wil Gods. Hij heeft het voornemen des harten om nu te doen wat God wil dat hij doen zal. Hierbij houdt hij in het minst geen rekening met zichzelf, evenmin met zijn huisgenoten, of met zijn ganse familie, hij houdt geen rekening met de wereld, met niemand. Hij ziet hier niemand dan God alleen. Hij redeneert niet, maar hij ziet alleen maar op het gebod Gods. Hij is blind. En dat is de grootste weldaad: blind te wezen. De meeste mensen willen zo graag zien. Ze weten niet dat ze wat ze zóúden zien, in hun wellusten zouden doorbrengen. Deze mens is blind – en hij gelooft. Wat gelooft deze mens? Dat moet u eens zeggen. Dat moet u eens zeggen. Dan kunt u meteen weten of u iets verstaat van de praktijk van het christelijke leven. Wat gelooft deze mens? Dat God aan Zijn eer zal komen, dat gelooft hij, in deze weg, op deze wijze – én dat zijn waarachtige belangen geen schade zullen lijden, maar integendeel zullen gedacht worden door de Heere.

Ik heb u in het kort deze woorden verklaard. Nu is het uw roeping om, deze verklaring aangehoord hebbende, u af te vragen of u bevindelijke kennis, kennis door ervaring, van deze woorden hebt. Daar gaat nu alles om. Want hebt u deze kennis niet, dan staat u erbuiten. Bezit u enigermate deze kennis, dan is u misschien erover verwonderd geweest dat dit ook nog eens in het openbaar is gezegd. Want de prediking is een merkwaardige zaak. Als ze goed is, dan is ze de prediking van de Kerk van Christus. En allen die leden zijn van die Kerk horen in zulk een prediking wat God aan hen gedaan heeft en nog doet. En ze zijn vervuld met een dodelijke haat tegenover elke prediking waarin dit niet te vinden is. Ze wensen slechts van de Heere des levens ervoor bewaard te mogen blijven om naar een andere prediking zich te begeven. 'Alle vals pad heb ik gehaat' (Ps. 119:128).

Nu, we hebben u gezegd dat het begint met de geloofskeuze. Zo moet u zich afvragen of u gelooft. Gelooft u? Ik heb u, naar ik hoop, duidelijk gezegd wat het geloof is. En het is niet de eerste keer dat ik u het heb mogen verklaren. Gelooft u? Waarachtig geloof is een genade waarbij men zijn leven inschiet, vergeet dat nooit. Geloven met behoud van zijn leven, dat is een waan. Hoor het maar: 'Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht' (Filipp. 3:7). En ga nu dat Filippenzen 3 maar door, en u vindt het daar, u kunt het daar vinden. En als de Heilige Geest u in de waarheid leidt, dan vindt u het daar ook. *'Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht.'*

Er is maar één mens gelukkig, en dat zijt gij, als ge gelooft. Allen die deze genade niet deelachtig zijn, zijn toch zo diep beklagenswaardig. En vooral zijn ze dit als ze menen het geloof te bezitten. 'Onderzoekt uzelf', zegt de apostel, 'of gij in het geloof zijt' – het geloof eenmaal de heiligen overgeleverd – 'beproeft uzelf' (2 Kor. 13:5). Is dat zo? En leeft u door het geloof? Wandel dan ook door het geloof, wandel door het geloof.

Toen u geloofde, wat onder meer hebt u toen gezien? In dat ogenblik – we kunnen zeggen: in dat ondeelbare ogenblik – wat hebt u toen gezien? Ik heb het u gezegd: God, Zijn genade, barmhartigheid. Aan wíe werd in dat ogenblik genade en barmhartigheid bewezen? Aan een die de slechtste was van allen, de grootste van alle zondaren, en in alle dingen zich bedrogen had, en in dit zelfbedrog zou zijn voortgegaan,

als hem de Heere niet ontdekt had. Dát hebt u gezien. En in deze gestalte vond u dat Christus tot u gekomen was, dat *Hij* u omhelsd had en dat als gevolg daarvan gij ook Hem u had toegeëigend.

Toen hebt u gezien wat het leven is. En wat is het leven volgens de opvatting die u toen kreeg van de Heere? Zelfverloochening, zelfverloochening, niets anders dan zelfverloochening. Wat is zelfverloochening? Verenigd te zijn met de wil van God. Wat is verenigd te zijn met de wil van God? De Heere te volgen, gehoorzaam te zijn. Nu, te wandelen door het geloof is nu, om zo te zeggen, de herhaling van deze zaken. Daarom staat er: 'Gelijk gij dan Christus Jezus, den Heere, hebt aangenomen, wandelt alzo in Hem' (Kol. 2:6).

Wandelt gelijk gij hem aangenomen hebt. Wat verstaan we hiervan? Bitter weinig, als we er ook al iets van verstaan! Maar wie er níets van verstaat, leeft niet. Zo we van God geleerd zijn, dan zullen we bekennen dat we er bitter weinig van verstaan. Dat moet worden gezien. Ook het leven van de begenadigde van deze tijd moet gereformeerd worden, veranderd, verbeterd, vernieuwd. Van de dingen waarvan wij nu gesproken hebben, weten we weinig.

Misschien zou u naar aanleiding van de woorden '*Ik heb verkoren den weg der waarheid*' willen opmerken dat ook de gelovigen dat toch niet altijd doen. Ach, ik wens de eerste te zijn om u dit toe te geven, tot mijn eigen schande en schaamte. En gij hebt gelijk: ze doen het niet altijd. Abraham loog. Lees het boek Genesis. David zou Nabal omgebracht hebben. Lees het boek Samuël. Petrus vloekte. Enzovoort. Maar nu moet u zich ook afvragen hoe deze mensen zich gesteld hebben tegenover hun afwijking. Hebben ze daarin volhard? Ze hebben er berouw over gehad. En ze zijn wedergekeerd. En ze hebben geworsteld met de Heere om de overwinning. Niet alleen over bepaalde zonden en ongerechtigheden, maar over alle zonden en ongerechtigheden. Ofschoon zij wisten dat dat aan deze kant van het graf niet te bereiken is. Met andere woorden: ze hebben gestreden om in te gaan.

Amen.

Gebed:

Heere, wilt U nog zegenen wat we gezegd hebben. Doe er ons U voor danken dat het is gezegd kunnen worden, dat we daarvoor nog de gele-

genheid hadden, en daartoe nog bearbeid waren door U. En vergeef nu ook al het zondige. Wat er gezegd is, dat hebben we nodig. Het strekt tot eer van U en onze behoudenis ligt erin, terwijl in het tegenovergestelde onze ondergang te vinden is. Ach, laat ons met deze dingen eerlijk handelen. Laat ons er geen stem in hebben, want het verstand laat na de ware grond van weldoen op te merken. Maar laat het zijn zoals het was bij de dichter wiens woord wij gezongen hebben: 'Merk op mijn ziel wat antwoord God U geeft. Hij spreekt gewis tot elk die voor Hem leeft.'

Heere, doe ons met het gehoorde inkeren, in ons hart gaan. Doe ons ons plaatsen voor de vraag: Wat ken ik daar nu van? Wat ben ik in mijn leven daarvan te weten gekomen en hoe gaat het mij nu? Zou ik wel altijd de weg der waarheid willen verkiezen, en smart het me dat ik hier in gebreke blijf, en zo schrikkelijk in gebreke gebleven ben? Ach, laat ons ons begeven tot onderzoek en doe ons ons dan wenden tot U met het gebed: 'Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast.' En laat dit een blijvend gebed zijn, een gebed voor ons om nacht en dag op te zenden, altijd weer op te zenden: 'Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast.' Want U zegt toch: 'Tot de Wet en tot de Getuigenis, zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben.'

Gedenk ons nu we weer gereed staan vanhier te gaan. Geleid ons op al onze wegen, breng ons daar waar onze woonplaats is. Heere, laat ons onszelf en al onze belangen U aanbevelen.

Amen.

Gezongen: Psalm 97:6 en 7.

Catechisatie over wat de Heere doet met het opleggen van Zijn geboden, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 18 februari 1948 te Den Haag

Gezongen: Psalm 130.

Gebod:

Doe ons, Heere, met eerbied en diep ontzag naderen tot U, met onderwerping des harten. Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste,

en in het verborgene maakt Gij wijsheid bekend. Hoe noodzakelijk is het door U geleerd, geleid en onderwezen te mogen worden. Ach, het zit alles zoveel in ons verstand; het zit meer in ons verstand dan in ons hart. Maar de kennis van de waarheid wordt alleen geleerd door openbaring van de dingen, door openbaring van U. Zij zijn afgekomen, van a tot z afgekomen, niet van onze gedachten, niet van ons natuurlijk, vleselijk denken, maar door ondervinding van de dingen die door Uw onmisbare Geest in het hart van de mens worden gewerkt. Geef ons Uw licht en leid ons in Uw waarheid!

Gedenk onze zieken; gedenk hen naar ziel en lichaam beide, en doe hen opzuchten tot U. Gedenk onze mensen in Indië. Ontferm U over alles wat naar U vraagt, en wil ook de mensheid in het algemeen gedenken.

Amen.

Wanneer wij de letter van de Wet der tien geboden weten, dan kan het ons toeschijnen alsof wij er dan mee klaar zijn. Want in de korte woorden waarin de tien geboden vervat zijn, komt het ons voor alsof de inhoud zo eenvoudig is. Maar, zoals het doorgaans met alles gaat, zijn de dingen die ogenschijnlijk zo duidelijk lijken, voor ons lang niet zo eenvoudig als wij denken; maar zij zijn niet zo eenvoudig, omdat wij-zelf niet eenvoudig zijn. Wij passen helemaal niet op de waarheid. Want toen wij het rechte inzicht door het licht en de bearbeiding van de Heilige Geest ontvingen, zagen wij toen niet op welk een grote afstand wij stonden en altijd gestaan hadden van de waarheid? Wie niet iets anders ziet en voor waarheid houdt dan wat hij denkt waarheid te zijn, is vervreemd van de waarheid! Men weet niet wat waarheid is, omdat men noch de waarheid kent, noch haar weet te betrachten. En naarmate ons dit geopenbaard wordt en wij in deze kennis mogen voortgaan, leren wij verstaan dat het aan onze kant een zaak van onmogelijkheid is. Wij moeten dit hebben geleerd en nog voortdurend leren. En hoe meer wij achter dit geheim komen, des te meer krijgen wij te verstaan dat het rechte inzicht in de dingen die des Geestes Gods zijn, aan onze kant een volstrekt onmogelijke zaak is, tenzij het ons door de genadige werking van de Heilige Geest mag worden geschonken.

Nu staat er in het eerste gebod van de Wet des Heeren: *'Gij zult geen*

andere goden voor Mijn aangezicht hebben' (Ex. 20:3). Als wij dit nu zo lezen, dan denken wij: 'Ja, dat spreekt vanzelf. Er is maar één God, dus het is duidelijk genoeg dat wij geen andere goden erbij mogen maken, gelijk men dat doet buiten het christendom.' Maar, toehoorders, zó is het niet. Want als gij nu het eerste gebod leest, en gij krijgt er diep over na te denken, dan zult gij zien hoe oppervlakkig dit alles geredeneerd is. Ach, waar en wanneer wordt gezien dat het niet is zoals wij in onze schuldige naïviteit of onnozelmheid menen dat het is? De mens zegt als het ware in zijn vermetelheid tot het Opperwezen: 'Waartoe maakt U zich zo'n moeite? Het is immers duidelijk genoeg dat wij U en U alleen dienen, omdat wij geen afgoden hebben evenals de heidenen?'

Zo is de mens in zijn hart vol van beschuldiging van het Opperwezen. En zolang deze beschuldiging kracht in zijn ziel heeft ten opzichte van de Wet des Heeren, is hij blind voor de dingen. Maar wanneer door de bearbeiding des Geestes al die meningen, opvattingen en denkbeelden van het hart ten onder gegaan zijn, dan heeft deze mens geen verstand en ook geen wil meer! Gij weet misschien nu nog niet wat uw wil is? Maar komt deze werking des Geestes in ons, dan heeft men geen wil meer. Zijt gij er weleens voor geplaagd geworden geen wil meer te hebben? Dat kost u het leven! Nog eens, de mens die geen wil meer heeft, kost het zijn leven.

Gelijk reeds gezegd, beschuldigen wij het Opperwezen zolang wij nog een wil hebben, en zolang hebben wij dan ook een opvatting van de waarheid, zonder een openbaring van de waarheid te hebben. Alleen door de genade des Geestes zijn wij in staat een zuivere opvatting van de waarheid te hebben, zodat wij dan geen beschuldiging meer inbrengen tegen het Opperwezen, maar spreken overeenkomstig wat de Bijbel, het Woord Gods, van de dingen zegt.

Hebt gij er weleens iets van geleerd, om met alles wat gij hoort of leest van de waarheid tot uzelf in te keren met de vraag: Wat weet ik nu daarvan? Dat moet u vooral niet verzuimen te doen, want straks komt gij allen toch voor deze vraag te staan, maar misschien is het dan al te laat om er het antwoord op te vinden! Waarom wordt u dit altijd weer gezegd? Hierom, opdat u het nú zult doen, want wij hebben veel meer afgoden dan wij denken of menen. Wij zijn afgodendienaars en stellen onze afgoden voor het aangezicht des Heeren!

Wij hebben misschien al vele beschuldigingen geuit over het gedrag van de Israëlieten in de woestijn, die zich gouden goden maakten, waarvoor zij zich neerbogen. Als wij dat doen en daarover onze schouders optrekken, dan bewijzen wij daarmee dat wijzelf het verbod niet verstaan. Gaat u maar na, wat gij uw leven lang al van God en de waarheid gezegd hebt. En als u dan mocht worden bestraald met licht in uzelf, weet u wat u dan zien en zeggen zou? Dit, dat u nooit iets anders gedaan hebt dan afgoden dienen! Maar dat weten wij nu eenmaal niet, doch het Opperwezen weet dat wel, en daarom zegt Hij: 'Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.' Wat is daar nu van te zeggen? Dat het een zaak is van ontzaglijk diepe inhoud, om geen andere goden voor het aangezicht Gods te hebben.

Maar nu nog iets anders, dat niet minder diep van inhoud en wijd van omvang is. Als de Heere zegt: 'Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben', dan zegt Hij dus: 'Gij zult dát niet doen, maar Mij zult gij dienen zoals Ik gediend wil worden.' Dus, wat wordt ons nu in het eerste gebod bevolen of opgelegd? Dit, dat wij geheel en al onttrokken worden aan onszelf en aan het rustige leventje waarin wij ons vermaken en onszelf dienen. Dat rustige leventje, dat wij zo graag zouden behouden; dat leventje van gezondheid, van aangename conversaties, van het zingen van liederen, van werk verrichten, en ook op zijn tijd een pleziertje te hebben, of iets anders, wat het ook zou mogen zijn. Welnu, uit dat aangename leventje van ons bestaan, hetwelk wij allen van nature zo hartelijk liefhebben, daar trekt God ons uit, en opdat wij daaruit getrokken zouden worden, laat de Heere ons Zijn Wet horen in de woorden: 'Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.'

Wat doet dus de Heere met het opleggen van Zijn geboden? Hij legt beslag op ons in en door het opschrift van Zijn Wet, dat luidt: 'Ik ben de HEERE uw God', en dan door het eerste gebod: 'Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.' Dat betekent dus dat *Hij* begonnen is; en daarin ligt opgesloten, dat wat Hij van ons eist, ook volbracht moet worden, zij het niet door ons, dan toch zeker door een Ander, namelijk door de Heere Jezus Christus, in onze plaats. Dit is het wat begrepen is in de woorden: 'Ik ben de HEERE uw God', waarop dan volgen de woorden: 'Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben', enzovoort.

Als nu de mens dit niet aanneemt, dit niet aanvaardt, dan verwerpt hij de belofte: 'Ik ben de HEERE uw God', en zegt hij zakelijk tot de Heere: 'Ik wil U niet hebben, ik heb U niet nodig; laat mij *dit* en laat mij *dat!*' En zo zien wij dat hierdoor de mens alles komt te derven wat hem gelukkig zou kunnen maken! Dit geeft mij aanleiding tot een enkele opmerking: Wat is de mens toch arm en ellendig, nietwaar? Het is niet te zeggen hoe arm hij is, want wat komt zich, ten opzichte reeds van het eerste gebod, niet op velerlei wijze zijn diepe armoede en ellende te vertonen! En zó gaat de mens dóór totdat...? Totdat hij met een gestopte mond komt te staan voor de levende God, als het Hem behaagt de mens daar te brengen door de bearbeiding door de Heilige Geest.

Dus door de Wet legt de Heere beslag op ons en zegt: 'Gij zult voor Mij wezen, Gij zult voor Mij opkomen!' Toehoorders, kunt gij dat geloven? Als de Heere zegt: 'Ik wil niet dat gij iets in of van uzelf hebt, maar gij neemt alles van Mij aan. Ik wil u bezitten, Ik wil dat uit liefde tot u' – want er staat: 'God is Liefde' (1 Joh. 4:8, 16) – wat doet nu de mens? Aanvaarden? Aannemen wat de Heere aanbiedt? Neen, verwerpen zult gij het, indien gij niet in Christus ingelijfd zijt door het geloof! Dat is uw bedrijf; zo staat gij ertegenover, zeggende: 'Toch wil ik niet, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust' (Job 21:14). Maar – zoals reeds gezegd – als het de Heere behaagt u dáár te laten komen dat gij met een gestopte mond voor Hem staat en door Zijn genade tot het geloof in Christus gebracht wordt, dan ziet gij hoe gij tegenover de aanbieding van Christus staat en altijd gestaan hebt!

Dus van het eerste gebod: 'Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben', heb ik nu reeds verschillende dingen gezegd. Maar nu nog weer iets anders. Nu wil de Heere dat alles wat gij hebt, het bezit van Hém zal zijn. Dat is 's Heeren uitdrukkelijke wil en tegelijkertijd Zijn liefde, want nu moet gij leren kennen: hóé Hij van ons zal worden en wát Hij voor ons zal worden! De bekende Middelburgse predikant Smijtegelt zegt in een van zijn geschriften: 'Hier hebt gij een schoot vol zaken!'

Daar krijgt de mens dus te doen met de leer van de Wet, en de Wet snijdt af, verdoemt en vervloekt alles. Zij snijdt uzelf geheel af en zij snijdt ook al uw afgoden af. Daardoor alleen komt men met een gestopte mond voor God te staan. Men heeft hier niets meer in te brengen, men ziet niet alleen zichzelf, maar ook al het zijne verloren. Alles wat

men had, is nu vervloekt. Vroeger behielp men zich met de woorden, met de leer van het Evangelie, maar het Evangelie zelf was voor hem verborgen, niet aan de orde. Vóór de bekendmaking van het Evangelie weet de mens hiervan niets af. Door het geloof moet het Evangelie in ons hart bekend gemaakt worden, en door deze openbaring alleen zullen wij in staat zijn om te kunnen zeggen wat het Evangelie is. En nu moet de Heilige Geest ons overhalen om door deze weg tot Christus en door Christus tot God te komen.

O, toehoorders, wat een zaken liggen er opgesloten in dat ene woord: 'Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.' En als gij er niets in ziet, dan moet gij toch niet denken: 'Nu ja, als ik maar eerst eens bekeerd was', of: 'Als ik maar zekerheid had', enzovoort. Ach, dat komt allemaal daarvandaan, dat wij dromen van een bekering waarbij wij alles aan de hand kunnen blijven houden. Wie is er die niet 'bekeerd' zou willen zijn? Ik hoorde eens een Gelders man, bij wie ik op bezoek was, tot mij zeggen: 'Ach, dominee, wie zou niet bekeerd willen zijn? Als ik maar zekerheid had, dan zou ik niet zo vrezen.' Toehoorders, dat zou men niet zeggen, als men waarlijk de zekerheid miste en men er behoefte aan had. Het is wel allemaal waar dat wij de zekerheid moeten hebben, maar als ik zei dat dit slechts 'kinderpraat' is, dan zou ik mij nog veel te zachtzinnig uitdrukken, want de apostel Paulus zegt: 'Maar de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden' (1 Kor. 2:14).

En als gij nu daar niet in teruggebracht zijt, dan zijt gij niet uit God! 'De natuurlijke mens begrijpt niet.' Daar moet men in teruggebracht worden. 'Ja,' zo hoort men de mensen dikwijls zeggen, 'nu kom ik in de strijd.' Wanneer iemand waarlijk tot bekering gekomen is, dan gaat het hem meestal in het begin voor de wind: de zondige aard ligt dan onder beslag, de oude mens, die gebleven is, heeft dan geen kracht om invloed uit te oefenen. Maar daarna gebeurt het dikwijls dat het hem gaat evenals de geschiedenis vermeldt van Job. Als hem de moeilijkheden van het leven overkomen, een deel van zijn bezittingen of soms ook wel één of meer van zijn kinderen hem worden ontnomen, dan kan het gebeuren dat hij zegt met Job: 'De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam des HEEREN zij geloofd' (Job 1:21). En als daarop een

tweede verzoeking tot hem komt uit de mond van zijn huisvrouw, die zei: 'Houdt gij nog vast aan uw oprechtheid? Zegen God en sterf', dan antwoordt hij haar: 'Gij spreekt als een der zottinnen spreekt; ja, zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet ontvangen?' En dan staat er verder: 'In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet' (Job 2:9, 10). Maar let nu op wat er volgt: 'Daarna opende Job zijn mond en vervloekte zijn dag. Want Job antwoordde en zeide: De dag verga waarin ik geboren ben, en de nacht waarin men zeide: Een knechtje is ontvangen' (Job 3:1-3). Toehoorders, wat zegt Job niet in deze woorden? Hij was toch 'een man, oprecht en vroom, godvrezende en wijkende van het kwaad' (Job 1:8), volgens het zeggen van de Heere Zelf! Maar hier is de man in de zeef van de vorst der duisternis. Zie, dat heeft men meestal in het begin van de bekering niet, maar na kortere of langere tijd komt deze strijd, en wie niet in deze strijd is geweest en dit niet ondervonden heeft, kan het onmogelijk vatten, onmogelijk!

Toehoorders, zó zal het gaan, en zó is het al de eeuwen door gegaan. De geschiedenis van de Kerk is er vol van, maar als er iets in haar tot stand werd gebracht, dan is zij daarmee nooit geëindigd in zichzelf, maar altijd in Hem Die haar uit de nood gered heeft, zodat zij zegt met de dichter van Psalm 89 vers 8 (ber.): 'Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen.'

Doch hoe komt het nu, dat tegenwoordig hierover geheel anders gedacht wordt? Bijvoorbeeld, als gij wat leest, of iets hoort vertellen door de mensen, of als gij nagaat wat hierover door de radio gehoord wordt, hoe komt het nu dat dit alles geheel anders is dan wat de Kerk van Christus altijd naar voren gebracht heeft?

Dat komt omdat wij nu zo aan de oppervlakte gekomen zijn, en doordat wij zo aan de oppervlakte leven, worden de dingen thans geheel anders voorgesteld en op jammerlijke wijze door de godsdienstige wereld aangenomen. Men verstaat niet meer de waarheid, gelijk zij in Jezus is (Ef. 4:21). Er is altijd wel een achterdeurtje waardoor men denkt of hoopt te zullen binnengaan. Maar als men het daarop laat aankomen, laat men dan toch niet denken dat God Zich laat bedriegen. 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden: Die niet ingaat door de deur in den stal der schapen, maar van elders inklimt, die is een dief en moordenaar.' Deze woorden van de Heere Jezus vinden we in Johannes 10 vers 1.

Behoudenis ten eeuwigen leven is alleen in Christus Jezus te vinden, en deze behoudenis vindt niemand die zijn ziel bij het leven in zichzelf heeft kunnen houden (Ps. 22:30). Dat kunt gij ook lezen in Bunyan's 'Christenreize naar de eeuwigheid'. Hoe ontzaglijk velen waren er niet op dezelfde weg als Christen, en telkens gingen de mensen zijwegen in, om de nauwe poort van ingaan te ontwijken. Maar alleen Christen kwam binnen, nadat hij er alles bij ingeschoten was.

Dat alles kunt gij steeds duidelijker en grondiger bij uzelf vinden als gij uw eigen leven komt te verliezen. 'Want zo wie zijn leven behouden wil, die zal het verliezen; maar zo wie zijn leven verliezen zal om Mij-nentwil, die zal het behouden' (Luk. 9:24).

Toehoorders, het is u wederom aangezegd, en u zult zich er niet meer aan kunnen onttrekken, wanneer u de waarheid verkondigd is. U ziet dat gij overwonnen en voor haar ingewonnen moet worden. Het is om deze reden dat er staat: 'Strijdt om in te gaan door de enge poort; want velen (zeg Ik u) zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen' (Luk. 13:24).

Misschien denkt gij: 'Wat zijn begenadigde mensen toch rijk en gelukkig.' Ja, dat is waar, maar van zichzelf kunnen zij niets doen. Dat blijft zo, want de Heere Jezus heeft gezegd: 'Zonder Mij kunt gij niets doen' (Joh. 15:5). Door onze val en bondsbreuk in Adam zijn wij – moedwillig en vrijwillig – *in onszelf* verloren. Of wij dit al met de mond belijden (dit is o zo gemakkelijk gezegd)... dat betekent niets. Maar wat is een *in zichzelf* verloren mens? Dat is een mens die gebrek heeft aan onderwijzing; hij moet ondervinden, erbij bepaald en onderwezen worden, dat hij verloren is, niet verloren gáát, maar verloren *is*; dat er in hem geen zucht geslaakt is tot God en er van hem en in hem in eeuwigheid geen zucht te verwachten is.

Misschien zult u zeggen: 'Hoe is het dan bij hem begonnen?' Dat is echter geen vanzelfsprekendheid. God is begonnen! Wanneer God niet begonnen was, zou hij en ieder sterveling voor eeuwig onuitsprekelijk ongelukkig zijn en blijven. Maar nu is dit dan ook het grote wonder. En als de Heilige Geest ons niet vóór was en als de Heere niet zeide: 'Zie, hier ben Ik, zie hier ben Ik' (Jes. 65:1), dan zou er niets dan wanhoop overblijven.

Zo spreken zij dan ook allen een duidelijke taal. Zij allen zeggen:

‘Als de Heilige Geest ons niet vóór was geweest, zou er nooit iets van terecht gekomen zijn, en er zou nooit iets van terechtkomen.’ Zodat men van de begenadigde, als hij recht gelegerd ligt, nimmer iets anders horen zal dan *dit*: ‘HEERE, Gij hebt mij overreed en ik ben overreed geworden, Gij zijt mij te sterk geweest en hebt overmocht’ (Jer. 20:7).

Dan is God alles en wij zijn niets. Dan gaat men achter de Heere aan. Hier is een lijdzaam volgen, doch niet gelijk dat van een slaaf. En men bidt met de Bruid in het Hooglied: ‘Trek mij, wij zullen U nalopen’ (Hoogl. 1:4), en met de Kerk in de Klaagliederen van Jeremia: ‘HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn’ (Klaagl. 5:21).

Gezongen: Psalm 119:65 en 67.*

Fragmenten uit een brief van Theodorus van der Groe aan J.C. de Jong, 25 januari 1747

Goede vriend (doch niemand is goed, dan God alleen),

U schrijft naar waarheid aan het eind van uw brief dat u zolang als u kunt van de Heere zult afwijken en het bij de mensen zoeken. Dit is, helaas, de droevige vrucht van het helse atheïsme en van het ongeloof waarin de satan alles gebonden en gevangen houdt, tot de komst van Christus in de ziel, Die alleen de werken van de duivel verbreekt.

Ja, met *open ogen* moet het zondige schepsel van God blijven afzwerfen, zolang het hart nog blijft staan in een verbond met de satan. U *doet* het, u *weet* het, en u *zegt* en *schrijft* het. O, kan er wel een grotere band en slavernij van de zonde op ons liggen? Nochtans, mijn lieve vriend, u verstaat nog niet goed, zoals het mij voorkomt, wat het is om van de Heere af te wijken. U hebt het wel gehoord en gelezen, en er met ogen zonder ogenzalf wat, ja, ik mag wel zeggen, reeds veel van gezien, maar het schijnt dat u de zaak zelf nog niet kent.

Adam, onze vader, heeft het eerst, helaas, begonnen in het paradijs, en na die tijd is het de algemene weg geworden van alle vlees. Maar ik

---

* Het eindgebed is niet beschikbaar.

kan u door genade wel verzekeren dat geen mens in de wereld deze gruwel met een zaligmakend licht van de Heilige Geest ooit kan zien, en er nochtans met zijn hart in kan blijven leven. U schijnt te willen, dat ik, ellendig en onbekwaam mens, over uw weg en staat getrouw, naar mijn licht voor de Heere, zal oordelen. Maar u ziet niet dat uw eigen oordeel en geweten de zaak al genoeg beoordeeld hebben met dit ene woord, namelijk dat u zolang u kunt van de Heere zult afwijken en het bij de mensen zoeken.

Ik wens u ook met een christelijke liefde en oprechte belangstelling in het belang van uw eeuwige staat dit te zeggen, dat ik niet kan zien dat onder al uw ontdekkingen, ontwakingen en bekommerlijke omzwervingen, uw weg in de grond toch door des Heeren Geest veranderd is, en dat u van uw afwijking reeds door genade genezen bent. U hebt veel om alles gebeden en gewurmd in het verbond der werken (immers, ik schrijf over uw staat op uw eigen verzoek, zoals de Heere mij die nu naar Zijn Woord doet voorkomen), maar u hebt nog niet *geloofd* in Christus en in het verbond van vrije genade, want daar staat de zondaar geheel voor God bevindelijk in zijn verloren staat als een waarachtig goddeloze en als een blinde en machteloze, en als een die in Adam geheel buiten God is, en ten enenmale dood onder vloek en toorn ligt. Daar eindigt de zondaar nu het leven van zijn eigen hand en vindt geen ander leven meer in zichzelf, dan een leven van enkel zonde en vijandschap tegen God, dat de hel en de verdoemenis voor eeuwig waardig is.

En zie, hier heeft Christus nu de weg voor Zichzelf geopend, om terwijl er niet om verzocht en gebeden is, die arme zondaar door Zijn Geest in de belofte in zijn hart toe te roepen: 'Leef in uw bloed, ja, leef in uw bloed.' En hoe het dan verder gaat, o dat zal Christus u Zelf uit genade moeten leren, wilt u het recht kunnen verstaan. En daar moet u Hem Zelf om bidden, en u kunt er Hem niet om bidden, omdat u niet anders bidt dan uit de geest van het werkverbond.

Wat zal ik u dan raden? Want ik kan u geen betere raad geven dan Christus Zelf u geeft, Openbaring 3 vers 18 en 22 vers 17. Dit kan ik u eenvoudig zeggen, dat uw gehele weg en koers van met Christus te handelen nog eens in de grond door Gods Geest uit vrije genade zal moe-

ten veranderd worden. U zult eens moeten komen van *minder te werken* aan Christus' deur, en *meer te geloven en te ontvangen*. Want weet dat Christus al enige duizenden jaren geleden Zijn verbond van genade zo goed gemaakt heeft voor de arme zondaren, en naderhand door Zijn eigen bloed en dood zo goed bevestigd heeft, dat niemand nu meer veel te werken of te praktiseren heeft, om genade van Hem te verkrijgen. Ik, onwaardige, heb dit bevel van mijn Meester Christus al enige jaren geleden ontvangen, dat ik zonder onderscheid alle, álle zondaren in Zijn naam moet verzekeren dat er niet slechts *genade*, maar een *volheid van genade* bij Christus voor hen is, indien zij die maar ernstig van Hem uit Zijn hand en belofte begeren.

Nu zou ik u tevens het volgende willen aanraden:

1e. Zoek te leren kennen door Christus' Geest wat *genade* is. O, u zult die niet begeren voordat u ze kent. Ik wens dat Christus u wil doen weten wat genade, genade is.

2e. Zoek ook te leren verstaan *wat er toch in de weg staat*, dat, terwijl Christus zo ruim is in Zijn aanbieding, en zo onbepaald en algemeen in Zijn beloften, nochtans uw arme ziel niet door Hem geholpen en tevreden gesteld wordt. Want voorzeker, Hij belooft niet alleen, maar Hij geeft ook rust aan allen die vermoeid en belast tot Hem komen. Zie Zijn eigen woord in Mattheüs 11 vers 28. Al had u het ook duizendmaal gezien, zie het dan nog eens terdege, en geloof het door Zijn Geest, dan zult u zeker geholpen zijn, en zalig worden.

3e. Zoek ook eens recht te leren verstaan wat zonde en hel, vloek en toorn voor zaken zijn, en wat voor zaken het voor u zijn. O, ik wens u daartoe Jezus' licht zelf. Studeer maar eens met uw hart bij Gods licht in deze dingen, totdat de binnenste grond van uw hart door Gods Geest eens recht verbrijzeld is. En zie dan eens hoe lange tijd u dan nog met Christus en met Zijn genade en almachtige Geest zult kunnen twisten. Laat uw staat, vorige werkzaamheden, ondervindingen en ontmoetingen maar eens geheel rusten. Want dat is Christus niet en ook niet de weg tot Christus.